

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu ac Asesu
Dyddiad y Cyfarfod:	27ain Medi 2023
Teitl:	Cofrestr Risgiau Corfforaethol
Pwrpas yr Adroddiad:	I ddiweddarau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Asesu o'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol
Portffolio'r Cabinet ac Aelodau'r Cabinet	Y Cyngorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod y Cabinet ar gyfer Polisi, Perfformiad, Partneriaethau a Gwasanaethau Democraataidd

Rhoddir adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ynghylch Cofrestr Risgiau Corfforaethol y Cyngor i roi gwybodaeth a sicrwydd parhaus bod y risgiau a nodwyd gan uwch reolwyr yn cael eu rheoli'n briodol. Mae hyn yn atgyfnerthu rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o ran rhoi sicrwydd annibynnol i'r Cyngor bod y Gofrestr Risgiau Corfforaethol yn cael ei rheoli'n briodol.

Cynhaliwyd adolygiad o'r statws risg diweddaraf yng nghyfarfod y Grŵp Arweiniol ar 30.08.23 lle trafodwyd a chytunwyd ar ymgeiswyr ar gyfer dyrchafu / israddio i'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Mae'r gofrestr risg bellach wedi'i diwygio i gynnwys manylion pryd a pha bwyllgor a adolygodd y risg ddiwethaf, fel y gofynnwyd yng nghyfarfod blaenorol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (21/06/2023).

is gyfeiriwyd o gorfforaethol i wasanaeth

R006: Rhaglen Llesiant Gydol Oes. Mae'r sgôr risg wedi gostwng i 12 gan fod y model Llesiant Gydol Oes wedi'i ddatblygu a'i gydgrynhoi ymhellach. Mae gan staff, defnyddwyr y gwasanaeth a'r gymuned well ddealltwriaeth ac yn derbyn y model. Mae'r arolwg diweddar gan Arolygiaeth Gofal Cymru yn cefnogi'r model. Mae'r model wedi'i adolygu a'i ddiwygio ychydig er mwyn gwella effeithlonrwydd ynghylch Sicrwydd Ansawdd a Lles Meddyliol. Mae'r risgiau wedi'u lliniaru ac mae'r canfyddiad risg wedi lleihau. Mae'r Grŵp Arweiniol wedi cytuno i ostwng y risg i lefel gwasanaeth.

RO17: Diogelu. Mae'r sgôr risg wedi gostwng i 12 wrth i'r camau lliniaru gael eu cwblhau ac i grŵp diogelu corfforaethol gael ei ailsefydlu. Mae'r gwasanaeth yn gweithredu'n llawn ymhob cyfarfod rhanbarthol a chyfarfodydd cenedlaethol priodol a byrddau o fewn y maes diogelu. Mae'r gwasanaeth diogelu wedi'i staffio'n llawn yn dilyn penodiad asiantaeth tim Innovative. Canlyniad hyn yw gwasanaeth sy'n ymateb yn well

dan bwysau gan ymdopi gydag angen cynyddol. Mae gweithdrefnau wedi'u sefydlu'n well gan wneud y gwasanaeth yn fwy ymatebol. Ar y cyfan, mae llai o bryderon ynghylch risgiau diogelu gan fod y risgiau'n cael eu rheoli'n briodol. Cytunodd y Grŵp Arweiniol i ostwng y risg i lefel gwasanaeth.

Is gyfeiriwyd o gorfforaethol i wasanaeth

Dim

Mae Atodiad A yn cynnwys y Gofrestr Risgiau Corfforaethol diweddaraf.

Y sgôr risg ar gyfer R006: Rhaglen Llesiant Gydol Oes wedi gostwng i 12.

Y sgôr risg ar gyfer R017: Diogelu wedi gostwng i 12.

Mae'r holl risgiau eraill wedi'u hadolygu ac maent yn cynnwys statws Grŵp yr Awdurdodau Perthnasol diwygiedig a chamau lliniaru a sylwebaeth wedi'i ddiweddarau.

Argymhellion: Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol sydd wedi'i diweddarau

Rheswm dros y penderfyniad: Sicrhau bod y Cyngor yn rheoli Risgiau Corfforaethol yn briodol yn unol â'r Strategaeth a'r Fframwaith Risgiau Corfforaethol

Atodiadau: Atodiad A - Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Alun Williams (Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd))

Swyddog Adrodd: Alun Williams (Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd))

Dyddiad: 30^{ain} Awst 2023

Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Adolygwyd a diweddarwyd gan y Grŵp Arweiniol ar	30/08/2023
Y tro diwethaf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei monitro oedd	21/06/2023
I'w chyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	27/09/2023

Cofrestr Risgiau Corfforaethol

Cynnwys a Chrynodeb

Teitl y Risg	Perchennog	Statws y Risg			Statws yr Adolygiad	
		Sgôr	Statws	Tuedd	Gan	Pryd
R005: Cynllun Ariannol Tymor Canolig	Duncan Hall	20	■	➡	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol	19/07/2023
R006: Rhaglen Llesiant Gydol Oed	Audrey Somerton-Edwards	12	●	⬇️	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach	17/09/2021
R009: Rheoli Gwybodaeth a Chydnerthedd Seiberddiogelwch	Alan Morris	20	■	➡	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	19/01/2022
R017: Diogelu	Audrey Somerton-Edwards	12	●	⬇️	Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu	22/05/2023
R019: Newid Hinsawdd ac Erydu Arfordirol/Llifogydd	Russell Hughes Pickering / Rhodri Llwyd	25	■	➡	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus	22/06/2023
R020: Clefyd Coed Ynn	Rhodri Llwyd	20	■	➡	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus	19/10/2022
R021: Ffosffadau	Russell Hughes-Pickering	20	■	➡	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus	07/12/2022
R022: Recriwtio a Chadw	Geraint Edwards	15	■	➡	Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol	19/07/2023

Allwedd y Risg

▲	Red	High Risk
●	Amber	Medium Risk
★	Green	Low Risk

Trend Key

⬆️	Risk score has increased
➡️	No change to risk score
⬇️	Risk score has decreased

Risg Gorfforaethol R005 Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Duncan Hall

Disgrifiad

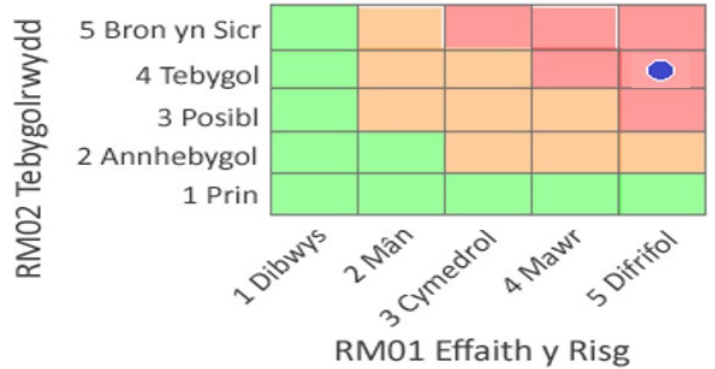
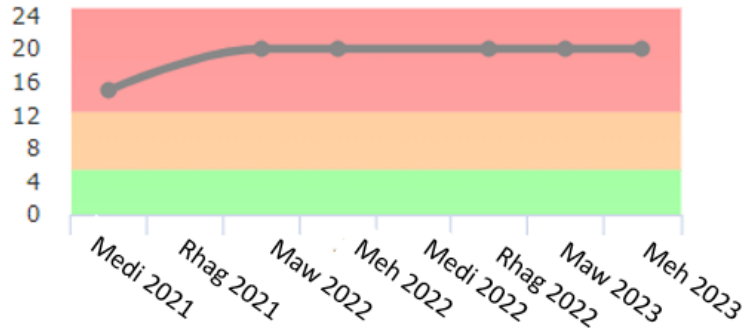
Bydd lleihau cyllid craidd a chyllid allanol yn arwain at ostyngiad yn y gwasanaethau a ddarperir mewn rhai meysydd. Bydd peidio ag addasu, gweithredu'r arbedion a nodwyd ac ystyried modelau gwahanol o ran darparu gwasanaethau yn unol â'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol ac ar gyfrifoldebau

Y Canlyniadau Posibl

• Risg o beidio â chwrrd â'r terfynau amser o ran pennu'r gyllideb statudol. • Risg y bydd llai o adnoddau, llai o amser i roi newidiadau i wasanaethau ar waith, neu fetu â blaenoriaethu gwariant yn effeithiol yn unol â blaenoriaethau corfforaethol, yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau. • Risg na fydd y cynlluniau arbedion a nodwyd yn cael eu cyflawni yn ôl y

Tystiolaeth o'r

• Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig a gadarnhawyd gan y cabinet ar 5.3.23 ac sydd i'w hystyried gan y Cyngor Llawn ar 21.9.23 yn dangos bwlch yn y gyllideb o £15.9m ar gyfer y blynyddoedd ariannol 24/25 i 26/27, gan gynnwys diffyg posibl yn y gyllideb o £6.4m ar gyfer 24/25. • Roedd angen arbedion o £8.8m ar gyfer cyllideb 23/24 ac mae cynnydd dangosol o 3.1% ar gyfer Cymru gyfan ar gyfer 24/25 (a fyddai ond yn rhoi cynnydd o £4m yn y cyllid) • Mae lefel cyllid allanol cyfun Llywodraeth Cymru wedi gostwng dros y blynyddoedd o tua 80% i lawr i ychydig dros 70% o'r gyllideb refeniw, gan roi llawer mwy o faich ar gyllid a godir yn lleol drwy Dreth y Cyngor. • Mae lefelau chwyddiant uchel yn dal i gael eu gweld mewn nifer sylweddol o feysydd, ac yn bennaf oll mae Tâl Gweithwyr sy'n rhan sylweddol o'r Gyllideb yn ogystal â chwyddiant Ynni, Bwyd a Chontractwyr / Darparwr. Cydnabuwyd llawer o'r rhain a darparwyd ar eu cyfer yng Nghyllideb 23/24, fodd bynnag y risg yw bod chwyddiant (ac felly pwysau costau) yn parhau i fod yn uchel am gyfnod hwy. • Mae 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Corfforaethol o Weithredu' newydd bellach ar waith ac yn dechrau cyflawni ar gyfer 23/24. Mae'r Strategaeth Gydol Oed a Llesiant newydd hefyd yng nghyfnodau cynnar ei thaith weithredu a chytunwyd ar y flwyddyn gyntaf o gyllid o £4m ar gyfer Tyfu Canolbarth Cymru. Bydd angen i'r rhain oll gyflawni ar draws y tymor canolig, yn ogystal â pharhau i fanteisio ar gyfleoedd o'r math Buddsoddi i Arbed wrth iddynt godi. • Mae hanes cadarn blaenorol yn bodoli o fantoli Cyllidebau a sefyllfa gadarnhaol ar ddiwedd y flwyddyn o ran Alldro gydag opsiynau diamad Archwilio Cymru o fewn yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae Mantolen y Cyngor (cyn-archwiliad) ar 31/03/2023 yn gryf sy'n cyfrannu at gydnerthedd ariannol cryf. • Mae enghreifftiau o Risgiau Gwasanaeth unigol sy'n dod o fewn y Risg Gorfforaethol gyffredinol hon e.e. Methiant posibl i gynnal rhwydwaith y Priffyrdd i safonau derbyniol os nad oes digon o arian yn cael ei ddyrannu, cyllid annigonol i alluogi rhaglen adnewyddu fflyd cerbydau gynhwysfawr (gan gynnwys y newid i Sero Net) a risg y gallai'r arbedion sy'n ofynnol mewn Cyllidebau Ysgol Dirprwyedig gael effaith fawr ar ddarpariaeth

Camau Lliniaru

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R005T01: Parhau â'r trefniadau o ran rheolaeth ariannol	31 Ma 2024 w	★	★	★	★
R005T03: Sicrhau bod arbedion effeithlonrwydd o ran trawsnewid a gwasanaethau yn cael eu datblygu a'u gweithredu	31 Ma 2024 w	●	★	★	★
R005T04: Diweddaru'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig i adlewyrchu lefel ddangosol o 3.1% o gyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25	30 Med 2023 i		●	●	●

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd yma)

Rhodddwy adroddiad ynghylch y sefyllfa alldro refeniw reoladwy ar gyfer 22/23 i'r Cabinet ym mis Gorffennaf 2023 - roedd gorwariant bach iawn o £6k a oedd yn unol â'r rhagolygon. Parhaodd y Balansau Cyffredinol ar £6.7m (3.7% o gyllideb 23/24) a'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn £48.8m (£53.9m 21/22, £38.3m 20/21).

Rhodddodd Setliad Cyllid Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru gynnydd cyllid o 8.1% (£9.6m) ar gyfer 23/24. Fodd bynnag, gyda thua £22m o bwysau Costau (sy'n cyfateb i gyfradd chwyddiant o dros 13%), mae hynny'n dal i arwain at arbedion o tua £9m ar gyfer 23/24 a chynnydd o 7.3% yn Nhrefn y Cyngor.

Mabwysiadwy dull newydd o weithredu o ran Arbedion y Gyllideb a oedd yn cynnwys adolygiad o benawdau cyllideb Corfforaethol (£2.9m), Cyfradd Cyfraniadau Cyflogwyr Gostyngol y Gronfa Bensiwn (£0.8m), terfyn ar y cynnydd a gymhwyswyd i gyllidebau Ysgolion Dirprwyedig (£2.1m) a Rhaglen Arbedion aml-flwyddyn newydd o'r enw 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Corfforaethol o Weithredu' wedi'i rhoi ar waith (£3m ar gyfer 23/24 a chynigion cychwynnol pellach ar gyfer y 2 flynedd y tu hwnt i hynny). Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi cyllid Setliad Cyllid Llywodraeth Leol 24/25 o 3.1% yn unig ar gyfartaledd (a fyddai'n rhoi £4m ychwanegol). Ni chytunir ar ddyfarniad Cyflog Staff Cyffredinol ar gyfer 23/24 ac mae'r Undebau wedi gwrthod cynnig sy'n fwy na'r Ddarpariaeth Gyllideb gyfredol o tua 0.6m (ar ôl darparu ar gyfer y swm Wrth Gefn a neilltuwyd ar gyfer Cyflogau ac Ynni) Mae'r rhain a ffactorau eraill yn cael eu hadlewyrchu yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig wedi'i ddiweddarau. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn amlinellu her ariannol tymor canolig sylweddol.

Bydd adroddiad monitro'r cyllideb ar gyfer Ch1 yn cael ei ystyried gan y Cabinet ym mis Medi. Mae'r sefyllfa ddiwedd y flwyddyn a ragwelir ar hyn o bryd yn cael ei rhagweld o orwariant o £2.9m (sef 1.6% o gyllideb Refeniw 23/24 o £180.1m), sydd ar ôl cymryd i ystyriaeth amrywiol gamau lliniaru gwerth cyfanswm o £4.2m). Mae nifer o heriau i'w gweld ar draws y Gwasanaethau gan gynnwys:

- Dyfarniadau Cyflog Cenedlaethol yn parhau i fod yn uchel ac yn rhy ddrud
- Cynnydd sylweddol yng nghostau Cludiant i Ddysgwyr rhwng y Cartref a'r Ysgol
- Cynnydd sylweddol yn nifer y lleoliadau i Blant y Tu Allan i'r Sir (Bydd rhywfaint o hyn yn cael ei liniaru wrth i'r ddarpariaeth newydd yn y Sir ddod yn weithredol)
- Costau sylweddol yn ymwneud â staff asiantaeth yng Nghartrefi Preswyl ein Hawdurdod Lleol a'r gwasanaeth Galluogi
- Cynnydd sylweddol yn nifer y lleoliadau Gofal Cymdeithasol i Bobl Hŷn

Mae set o fesurau wedi eu sefydlu, er mwyn gwarchod rhag unrhyw waethygu pellach yn y sefyllfa ariannol ac i liniaru ymhellach yn erbyn y sefyllfa bresennol. Mae'r Grŵp Arweiniol, gyda mewnbwn a chynngor y swyddog Adran 151, wedi rhoi fframwaith yn ei le ar draws yr holl Wasanaethau (ac eithrio Cyllidebau Ysgolion Dirprwyedig sy'n gyfrifoldeb Cyrff Llywodraethu unigol). Mae'r fframwaith yn cynnwys cyfyngu gwariant lle bo modd am weddill y flwyddyn ariannol gyfredol. Bydd hyn yn berthnasol i wariant refeniw nad yw'n ymwneud â staffio a hefyd gweithgarwch recriwtio allanol, ond mae'n cael ei wneud mewn ffordd reoledig i gydnabod y bydd angen parhau i fodloni rhwymedigaethau statudol, rhwymedigaethau contractiol a rhwymedigaethau presennol craidd ac er enghraifft bod gweithgarwch sy'n sail i incwm neu sy'n cael ei ariannu gan grant(iau) yn gallu parhau. Bwriad y dull hwn o weithredu yw arafu, oedi neu gyfyngu dros dro ar wariant nad yw'n hanfodol / nad yw'n hollbwysig.

Mae gwaith hefyd yn dechrau ar Broses y Gyllideb 24/25, gyda chyd-destun y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wedi'i diweddarau a sefyllfa Ch1 ar gyfer 23/24 a Gweithdy Cyllideb Aelodau 1af wedi'i drefnu ar gyfer 19/9/23.

Risg Gorfforaethol R006 Rhaglen Llesiant Gydol Oed

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Audrey Somerton-Edwards

Disgrifiad

Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed wedi'i sefydlu a'i datblygu i drawsnewid y ffordd y bydd y Cyngor yn darparu gwasanaethau Gofal Cymdeithasol. Mae hyn yn cyd-fynd â gofynion y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. Mae'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn rhoi'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella llesiant pobl sydd angen gofal a chefnogaeth, a gofalwyr sydd angen cefnogaeth, ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru.

Felly bydd y rhaglen yn goruchwylio datblygiad gwasanaethau a thrawsnewid gofal cymdeithasol. Bydd methu â chyflawni hyn yn creu risg y bydd yr awdurdod yn peidio â bodloni ei ofynion statudol a deddfwriaethol a'r heriau a wynebir gyda'r pwysau cynyddol ar gyllidebau gofal cymdeithasol.

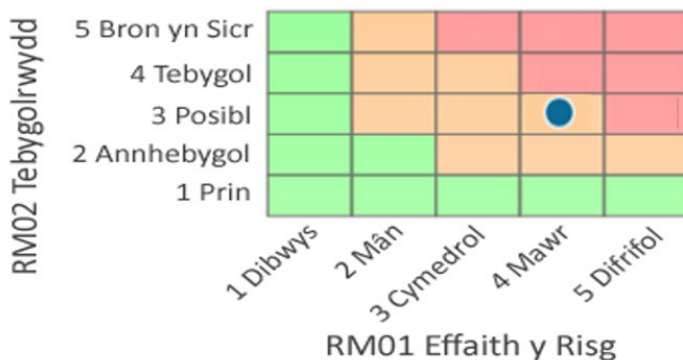
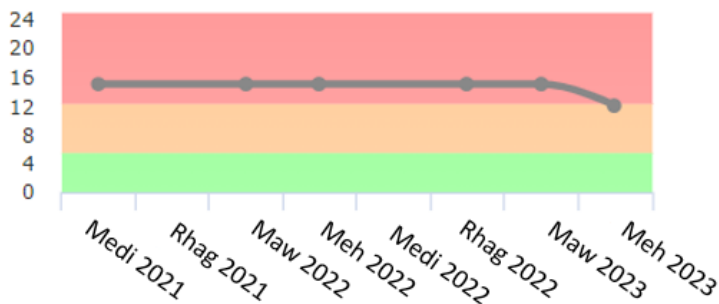
Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed yn symud ymlaen i ddatblygu a gweithredu trefniadau gwasanaethau a strwythur staffio i gefnogi'r pwyslais ar wasanaethau atal ac ymyrryd yn

Y Canlyniadau Posibl

- Anallu i ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol ar draws pob oed
- Colli cyfleoedd i ddatblygu cymunedau cydnherth a gofalgar
- Cynnydd parhaus yn yr hyn sy'n cael ei wario i ddarparu gwasanaethau sydd â chost uchel
- Anallu i fodloni'r galw cynyddol am wasanaethau
- Heb fodloni dyletswyddau

Tystiolaeth o'r

- Pwysau parhaus ar gyllidebau gofal cymdeithasol
- Cynnydd yn nifer yr unigolion sy'n derbyn gwasanaethau statudol ar gyfer gofal a chymorth wedi'i gynllunio
- Angen darparu gwasanaethau atal ac ymyrryd yn fuan yn unol â deddfwriaeth
- Cyfnod hir o 'Broses rheoli newid' yn effeithio ar y gweithlu
- Anawsterau wrth gadw a recriwtio staff

Camau Lliniaru

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R006T01: Cyflwyno adroddiadau i'r bwrdd prosiect ynglŷn â'r cynnydd a wneir o ran gweithredu'r model newydd ar gyfer gwasanaethau.	30 Medi 2023	★	★	★	★
R006T03: Sicrhau bod rhaglenni Adnoddau Dynol/y Gweithlu yn cael eu rhoi ar waith yn unol â'r gweithdrefnau rheoli newid	30 Meh 2023	★	★	★	★
R006T07: Cyfathrebu a Llesiant Gydol Oed i'w gytuno a'i weithredu	30 Medi 2023	★	★	★	★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd

Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed yn fodel a dderbynnir ar draws y gweithlu gofal cymdeithasol a phartneriaid. Ar ben hynny, mae'r Rhaglen wedi cael ei chymeradwyo fel model darparu hyfyw fel y nodwyd gan Arolygiaeth Gofal Cymru yn yr Arolygiad Gwerthuso Perfformiad diweddar.

Risg Gorfforaethol R009 Rheoli Gwybodaeth a Chydnerthedd Seiberddiogelwch

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Alan Morris

Disgrifiad

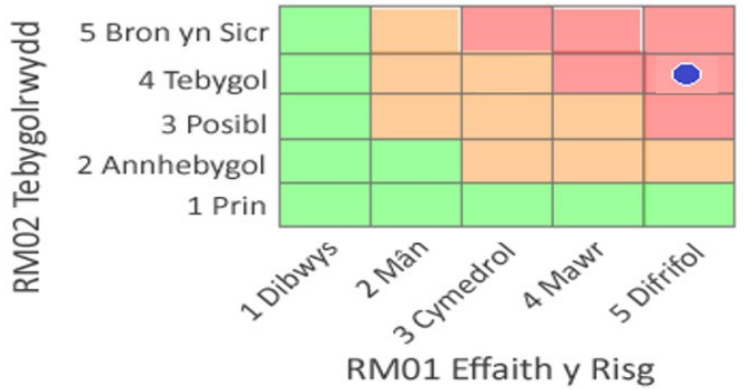
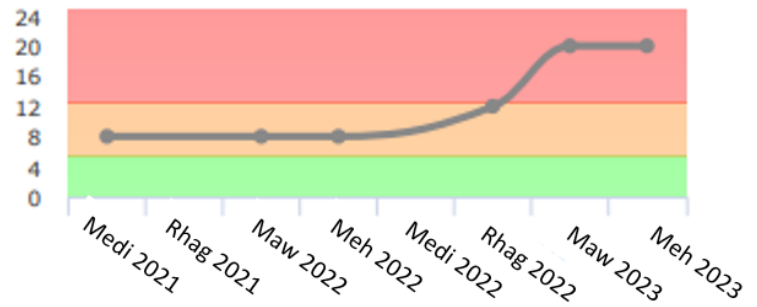
Bydd peidio â sicrhau bod gennym drefniadau gwybodaeth, TGCh, diogelwch a chydymffurfiaeth yn eu lle yn effeithio ar allu'r Awdurdod i addasu i newid, gwella ei wasanaethau, a chyfathrebu mewn modd effeithiol â dinasyddion ac unigolion

Y Canlyniadau Posibl

Bydd peidio â chael systemau seiberddiogelwch cadarn ar waith yn effeithio ar ddarparu pob gwasanaeth, gan olygu na fydd mynediad neu fynediad cyfyngedig at systemau gwybodaeth sy'n allweddol ar gyfer cyflenwi busnes. Gallai prosesau Rheoli Gwybodaeth annigonol ac ymwybyddiaeth annigonol staff mewn perthynas â rheoli data personal arwain at gamddefnyddio/golli data, a gallai hynny olygu peidio â chydymffurfio â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data, a gall beri gofid i'r sawl y mae ei ddata wedi cael ei gamreoli. Bydd peidio â rheoli'r holl ddata mewn modd sy'n unol â'r gyfraith yn arwain at ddirwy fawr bosibl gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, ac yn tansellio enw da yr Awdurdod. Bydd darparu gwasanaethau digidol yn cynyddu'r galw am

Tystiolaeth o'r

Ni chafodd dim digwyddiadau mawr o fgythiadau seiber allanol eu hadrodd ac mae mân ymosodiadau wedi cael eu rheoli heb golli gwasanaeth • Mae pob seilwaith TGCh yn parhau i gael ei chywiro i'r lefel ofynnol, a llwyddwyd i sicrhau'r achrediad Rhwydwaith Gwasanaethau Cyhoeddus. • Ni roddwyd gwybod am unrhyw achos mawr o golli data i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. • Mae cyrsiau ymwybyddiaeth o wybodaeth yn parhau i gael eu cynnal, yn ogystal ag arferion o gydweithio mewn modd rhagweithiol â meysydd gwasanaethau er mwyn sicrhau bod eu data yn cael ei gadw mewn modd diogel a phriodol. • Bu'r staff yn bresennol mewn hyfforddiant seiber i sicrhau ein bod dal

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R009T04: Parhau ag Archwilio Data ar draws pob maes gwasanaeth	31 Maw 2024	★	★	★	★
R009T05: Gweithredu amserlen cadw cofnodion a gymeradwywyd	31 Maw 2024	★	★	★	★
R009T08: Datblygu adolygiad rheolaidd ac Adroddiad Blynyddol yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth	31 Maw 2024				★
R009T09: Ailstrwythuro i ganolbwyntio adnoddau ac arbenigedd yn well	31 Maw 2024				●
R009T10: Mudo data a chynnwys i leoliadau mwy addas	31 Maw 2024				●
R009T11: Gweithredu amgryptiad segur	31 Maw 2024				●

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd

Grŵp cydnerthedd seiber yn parhau i gyfarfod ac yn profi i fod yn ddefnyddiol iawn. Adolygu'r aelodaeth i sicrhau bod y nifer fwyaf posibl yn manteisio arno. Cynnydd rhagorol ar gywiro awtomataidd sy'n golygu bod gwendidau dyfeisiau'n cael eu gwella a chaniatáu i'r cam nesaf o brofion seiber mewnol PSN gael ei gwblhau ym mis Medi. Gwaith yn parhau i wella ymhellach. Caffael wrth gefn O365 wrthi'n cwblhau a bydd yn caniatáu copïau wrth gefn llawn yn fuan. Bydd hyn yn caniatáu i ysgogiadau mudo a chadw gychwyn yn fuan. Gweithio gyda chyflenwyr i gytuno ar gynllun gwaith ar fudo dogfennau i fanteisio ar opsiynau trwyddedu newydd y Cwmwl. tynhau a ffurfioli gweithdrefnau a phrosesau'r Bwrdd Cyngori ar Newid trwy integreiddio â DPIA (Asesiadau o'r Effaith ar Ddiogelu Data) a chynnwys y swyddfa Diogelu Data i wella llywodraethu newidiadau a throsolwg cyflenwyr. Cwblhawyd prosiect parhaus yn treialu CAF (Fframwaith Asesu Seiber) a Gov Assure ar draws 16 Awdurdod Lleol a gwasanaethau Tân ac Achub. Argymhellion a chanfyddiadau wedi'u rhannu gyda Llywodraeth Cymru, y Ganolfan Seiberddiogelwch Genedlaethol a'r Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau. Cyllid newydd yn cael ei ddarparu i Geredigion i gefnogi prosiect Galluogi CAF 23/24 ledled Cymru. Mae'r gallu i flaenoriaethu'r gwaith hwn yn parhau i fod yn her.

Risg Gorfforaethol R017 Diogelu

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dros Dro Audrey Somerton-Edwards

Disgrifiad

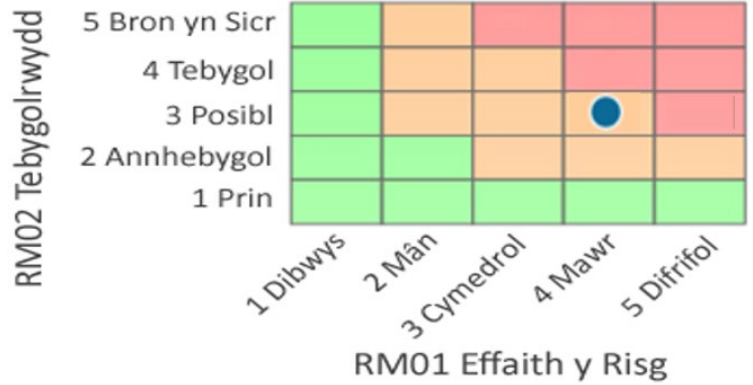
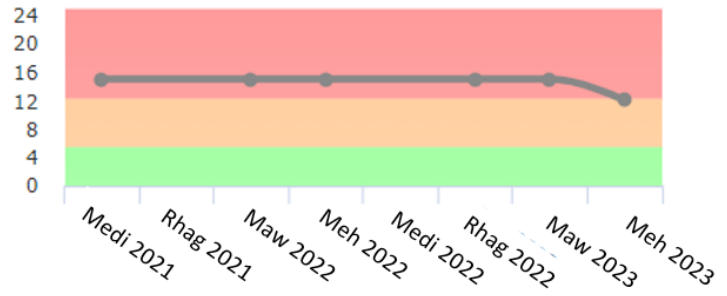
Risg o fethiant i gynnal dyletswyddau statudol y sefydliad mewn perthynas â diogelu plant, pobl ifanc ac oedolion yn ystod y cyfnod pontio i'r Model Darparu Gwasanaethau Integredig.

Y Canlyniadau Posibl

Mae risg y gallai plant, pobl ifanc ac oedolion ddioddef niwed sylweddol a allai arwain at effaith andwyol ar enw da'r corff corfforaethol ynghyd ag effaith gyfreithiol ac effaith ariannol.

Tystiolaeth o'r

- Cynnydd mewn atgyfeiriadau oherwydd newidiadau deddfwriaethol (Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant a Thrais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol) ac effaith Covid-19 ar unigolion a grwpiau sy'n agored i gamdriniaeth ac esgeulustod
- Cynnydd yn y galw a chymhlethdod yn benodol o ran plant a theuluoedd a phobl ifanc
- Cydnabyddir bod hwn yn faes gwaith sydd â risg uchel

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R017T06: Cynnal Tîm Diogelu Gydol Oed wedi'i Integreiddio'n llawn	31 Maw 2024	●	●	●	★
R017T07: Sicrhau bod hyfforddiant diogelu a datblygiad sgiliau yn cael eu cyflwyno i'r holl staff	31 Maw 2024	●	●	●	★
R017T08: Gweithredu Gweithdrefnau Diogelu Cymru a Chanllawiau Ymarfer Rhanbarthol ar draws pob tîm	31 Maw 2024	●	●	●	★
R017T11: Gweithredu strwythur Llesiant Gydol Oed diwygiedig i wella'r Sicrwydd Ansawdd, Diogelu Strategol	30 Medi 2023			★	★

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd yma)

Mae ailsefydlu'r Grŵp Diogelu Corfforaethol yn ychwanegu trylwyrdd at y dull sefydliadol o ddiogelu ar draws y gwasanaethau corfforaethol.

Mae gallu Cyngor Sir Ceredigion i reoli gwasanaethau diogelu yn effeithiol wedi'i gryfhau'n sylweddol drwy'r Tîm Prosiect a gomisiynwyd i gefnogi Plant a Phobl Ifanc.

Risg Gorfforaethol R019 Newid Hinsawdd ac Erydu Arfordirol / Llifogydd

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Russell Hughes-Pickering / Rhodri Llwyd

Disgrifiad

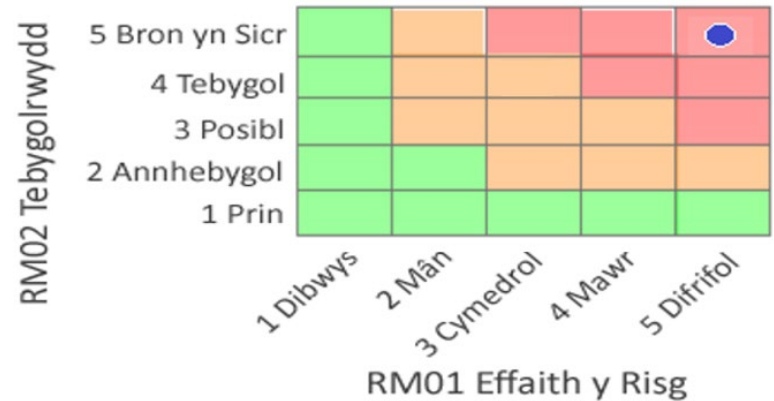
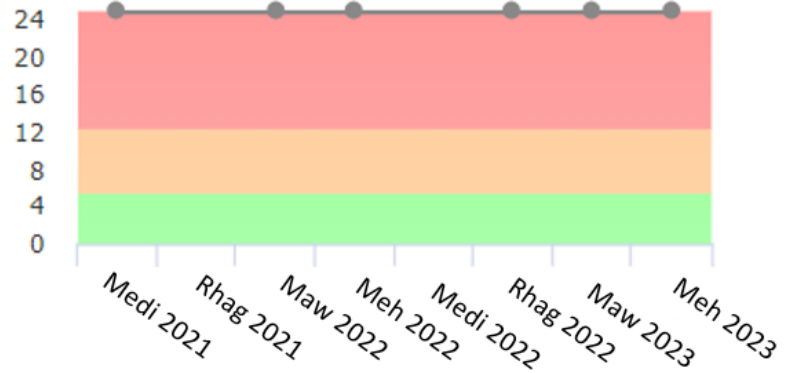
Newid hinsawdd yw un o'r heriau amgylcheddol mwyaf a wynebwn. Er y bydd peidio â chyrraedd targedau lleihau allyriadau carbon ac ynni yn cael effaith ariannol ac amgylcheddol i'r Awdurdod, ceir goblygiadau ehangach ar gyfer y Sir gyfan, e.e. mwy o achosion o lifogydd, sychder a stormydd, a allai gael effaith enfawr ar ein cymunedau ac ar ystâd y Cyngor sy'n cynnwys ein hadeiladau, ysgolion, Gwarchodfeydd Natur, Parciau, rhandiroedd a hefyd daliadau eraill nad ydynt wedi'u rheoli'n weithredol. Cydnabyddir bod rhaid i ni arwain trwy esiampl a gwneud popeth y gallwn ei wneud i leihau newid hinsawdd yn y dyfodol, a rhoi sylw i'r risgiau sy'n gysylltiedig â hyn a'u lliniaru. Rhaid datblygu mentrau polisi a strategaethau sy'n cynnwys cydnerthedd ecosystemau, gwelliannau bioamrywiaeth a chynlluniau lleihau llifogydd a'u gweithredu os ydym am lwyddo

Y Canlyniadau Posibl

Mae newid hinsawdd yn golygu y byddwn efallai'n wynebu digwyddiadau tywydd amlach neu fwy difrifol megis llifogydd, sychder a stormydd. Gyda'r digwyddiadau hyn daw 'risgiau ffisegol' sy'n cael effaith uniongyrchol ar gymunedau ac effaith bosibl ar yr economi. Mae rhannau o forlin Ceredigion yn agored i erydu arfordirol a llifogydd, ac mae rhai cymunedau mewndirol mewn perygl o lifogydd a cholli tir o gyrsiau dŵr. Gallai'r effeithiau fod yn bellgyrhaeddol, gyda rhanddeiliaid yn wynebu canlyniadau sy'n bygwth bywyd neu'n newid bywyd, gydag effaith ar rannau mawr o'r Sir/Cyngor. Yn ogystal, gallai peidio â lleihau effeithiau newid hinsawdd gael canlyniadau o ran enw da, canlyniadau ariannol ac amgylcheddol ar gyfer y Cyngor, gan gynnwys ar ffurf cosbau ariannol am beidio â chyrraedd targedau Llywodraeth Cymru ar gyfer rheoli carbon a bioamrywiaeth. Bydd effeithiau anuniongyrchol yn cynnwys newidiadau i bryfed, plâu a chlefydau a fydd yn cytrefu ac yn effeithio ar ein hamgylchedd. Yn ogystal ag effeithiau uniongyrchol y rhain, bydd yr effeithiau ar amser staff a chostau eraill i ddelio â hyn yn sylweddol. Mae colli brigdwf oherwydd clefyd coed ynn eisoes wedi cael canlyniadau ar gyfer microhinsoddau lleol a bydd yn

Tystiolaeth o'r

Mae newid hinsawdd yn realiti ac yn digwydd ar draws y byd; mae'n cael effaith ar gymunedau lleol yng Ngheredigion. Mae Cynllun Rheoli Traethlin Gorllewin Cymru a Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd ac Erydu Arfordirol Ceredigion wedi nodi lleoliadau yn y Sir sydd mewn perygl nawr ac a fydd mewn perygl yn y dyfodol oherwydd erydu arfordirol a llifogydd, a llifogydd o brif afonydd/cyrsiau dŵr/dŵr wyneb. Mae tystiolaeth wyddonol yn dangos er mwyn atal newid hinsawdd rhaid atal allyriadau carbon – nid yw eu lleihau yn ddigonol, mae'n rhaid i ni fynd ymhellach a gweithio tuag at fod yn awdurdod lleol sero-net.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R019T01: Datblygu Strategaeth Newid Hinsawdd Corfforaethol	31 Maw 2024	●	●	■	■
R019T03: Cynyddu faint o ynni a gynhyrchir trwy ffynonellau adnewyddadwy.	31 Maw 2024	★	●	★	★
R019T04: Nodi a rheoli'r ystâd gorfforaethol	31 Maw 2024	★	●	■	■
R019T05: Datblygu Cynlluniau Lleihau Llifogydd	31 Maw 2024	●	●	●	●

R019T06: Monitro'r arfordir gyda Chanolfan Monitro Arfordirol Cymru, datblygu Amddiffyniad yr Arfordir	31 Maw 2024	★	★	★	★
R019T08: Gwneud cais am arian i weithredu prosiectau sy'n lliniaru effaith newid hinsawdd	31 Maw 2024	●	●	●	●

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd

Mae gwaith Ynni Rhanbarthol a'r Cynlluniau Ynni Ardal Leol yn mynd rhagddo a disgwylir iddynt gael eu cwblhau erbyn diwedd mis Mawrth 2024. Mae Cynllun Gweithredu Strategaeth Ynni Rhanbarthol wedi'i gymeradwyo gan Fwrdd Tyfu Canolbarth Cymru, ond mae angen cymeradwyaeth y Cabinet o hyd, bydd hwn yn cael ei drefnu yn y misoedd nesaf. Mae Swyddog Lleihau Carbon newydd wedi'i benodi a disgwylir iddo ddechrau ym mis Medi a bydd yn helpu i gyflawni cynlluniau lleihau allyriadau, a fydd yn cyfrannu at uchelgais Sero-Net y Cyngor ar gyfer 2030. Cafwyd awdurdodiad i fwrw ymlaen ag Re:fit, sef Fframwaith Ôl-osod Effeithlonrwydd Ynni, a fydd yn rhoi modd i Gyngor Sir Ceredigion ddarparu cynlluniau effeithlonrwydd ynni ac adnewyddadwy ar raddfa fwy a bydd yn cael ei ddefnyddio i ddarparu cynlluniau adnewyddadwy, uwchraddio goleuadau LED, ailosod boeleri, gwelliannau i adeiladau thermol (inswleiddio/gwydr) ac ati. Mae nifer o gyfleoedd adnewyddadwy hefyd wedi nodi (e.e. canopiâu solar yng Nghanolfan Rheidol), yn ogystal â rhai gosodiadau solar mwy o faint, y gellir eu cyflawni gan y fframwaith Re:fit, sydd i gyd yn cael ei gefnogi gan warantau arbedion. Mae rhan fwyaf y problemau biomas a brofwyd yn y flwyddyn ariannol flaenorol wedi'u datrys. Gosodwyd PV yn Ysgol Gynradd Aberteifi fel rhan o waith adnewyddu parhaus, hefyd PV i'w osod yn Ysgol newydd Dyffryn Aeron, sy'n cael ei hadeiladu ar hyn o bryd. Mae'r Ôl Troed Carbon gweithredol blynyddol yn cael ei gyfrifo a bydd ar gael erbyn diwedd mis Awst, a bydd y ffigurau hefyd yn cael eu defnyddio yn ffigurau adrodd allyriadau Llywodraeth Cymru, sydd i'w cyflwyno erbyn diwedd mis Medi. Daeth y Cynllun Rheoli Carbon i ben ar 31/03/23, ac mae gwaith wedi dechrau, i edrych ar roi Cynllun newydd ar waith, sy'n cyd-fynd â'r Cynllun Gweithredu Sero-Net a'r uchelgais sero-net ar gyfer 2030. Bwriedir ailedrych ar yr adolygiad asedau tir a gynhaliwyd yn 2019/20, a edrychodd ar safleoedd posibl ar gyfer ynni adnewyddadwy (solar/gwynt), neu atafaelu carbon (plannu coed). Mae cam 2 o gyflwyno pwyntiau gwefru cerbydau trydan ledled Ceredigion wedi'i gwblhau, gyda'r holl fannau gwefru bellach yn weithredol. Mae darpariaeth cerbydau trydan wedi cynyddu'n sylweddol dros y 18 mis diwethaf, gyda 76 o leoedd cerbydau trydan bellach ar gael mewn 18 lleoliad yn y Sir. £295,0000 o gyllid wedi'i sicrhau gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Cam 3, a fydd yn cael ei ddarparu ym Mlwyddyn Ariannol 2023/24. Cynllun Lliniaru Llifogydd Camlas y Borth - Achos Cyfiawnhad Busnes - terfynwyd y contract gyda'r ymgynghorydd penodedig oherwydd iddynt fethu â darparu'r lefel ddisgwyliedig o wasanaeth, a bydd gwahoddiad tendr ar gyfer y cynllun i benodi ymgynghorydd newydd yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2023, gyda phenodi ymgynghorydd newydd erbyn mis Medi 2023. FAS Pentref Llandre - mae Achos Cyfiawnhad Busnes drafft wedi ei gynhyrchu. Ers datblygu'r model, mae diwygiadau wedi'u gwneud i'r strwythurau arafu a fydd yn helpu i liniaru risg llifogydd. Dim ond un opsiwn economaidd ymarferol a gynhyrchodd y rhestr fer, sy'n dechnegol ymarferol ac y gellir ei weithredu'n gymharol hawdd. Achos Busnes Amlinellol Capel Bangor - mae Achos Busnes Amlinellol drafft wedi'i gynhyrchu, a bydd canfyddiadau'r model gwaelodlin newydd wedi'u diweddarau yn cael eu trafod gyda Chyfoeth Naturiol Cymru a all arwain at adolygu mapiau llifogydd presennol Cyfoeth Naturiol Cymru i alluogi gwneud penderfyniadau ar gam 2 yr astudiaeth hon. Achos Busnes Amlinellol Tal-y-bont - mae'r ymgynghorydd yn y broses o gwblhau adolygiad o'r model hydrolog gwaelodlin gan gynnwys yr economeg derfynol cyn cwblhau'r Achos Busnes Amlinellol yn llawn er mwyn sicrhau bod yr opsiwn a ffeirir fwyaf manteisiol yn economaidd yn cael ei gynnwys, ac yn dilyn hynny bydd trafodaeth gyda Chyfoeth Naturiol Cymru a digwyddiad Ymgysylltu â'r Gymuned/Rhanddeiliaid. Mae Canolfan Monitro Arfordirol Cymru yn parhau i arolygu'r arfordir amddiffynedig ar ran Cyngor Sir Ceredigion, ac mae eu defnydd o dechnoleg yn cynyddu maint a chywirdeb y data y gellir ei gasglu. Cafodd yr Awdurdod adroddiad drafft ar berfformiad yr arfordir a'r adolygiad rheoli parhaus ar gyfer Cynllun Amddiffyn Arfordir y Borth a oedd yn nodi mai ychydig o newid a fu yn y proffil ar y pwynt tyngedfennol yn ystod y cyfnod rhwng 2020 a 2022, a bod aliniad cyffredinol y bae rhwng grwyn y graig i'r de a'r morglawdd i'r gogledd wedi cyrraedd rhywfaint o sefydlogrwydd.

Risg Gorfforaethol R020 Clefyd Coed Ynn

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Rhodri Llwyd

Disgrifiad

Clefyd coed ynn yw'r clefyd coed mwyaf arwyddocaol i effeithio ar y DU ers clefyd llwyfen yr Isalmaen, a bydd yn arwain at ddirywiad a marwolaeth oddeutu 90% i 95% o goed ynn yn y DU, ac mae coed ynn yn gyffredin ar draws Ceredigion. Mae hyn yn cynnwys ar gyrion coetiroedd ar ffurf gwrychoedd a choed sbesimen ar hyd ffyrdd, hawliau tramwy cyhoeddus eraill ac mewn mannau agored cyhoeddus. Mae'r haint clefyd coed ynn yn achosi i'r coed freuo, colli canghennau ac yn y pen draw gallent gwmpo. Mae'r newidiadau strwythurol i'r pren mewn coed ynn sy'n marw yn cynyddu'n sylweddol y risg o'r coed yn cwmpo.

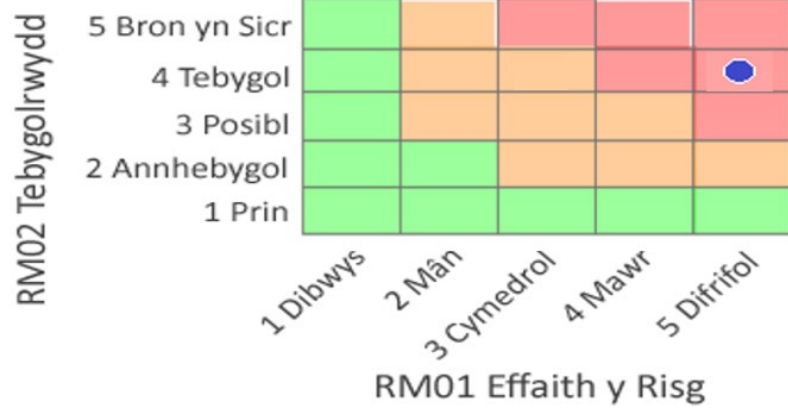
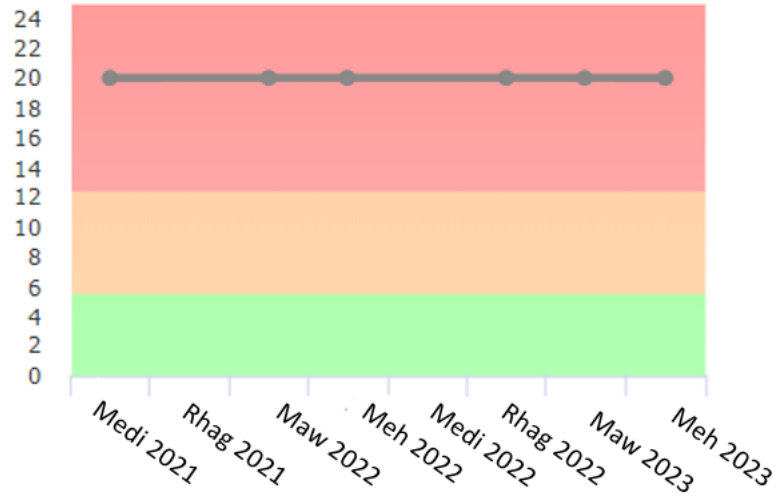
Mae clefyd coed ynn eisoes yn cael effaith ar y brigdwf ar draws y sir. Amcangyfrifir bod 42,000 o goed ynn aeddfed ar hyd y ffyrdd sirol yn unig, a 10,000 pellach ar Ystâd Gorfforaethol y Cyngor. Gan gymryd bod dwysedd tebyg o goed ynn ar draws yr holl dir cyhoeddus a phreifat arall, gan gynnwys coetiroedd a gwrychoedd, mae effaith a gaiff colli coed oherwydd clefyd coed ynn dros y 5 mlynedd diwethaf a dros y 5 mlynedd nesaf ar ôl troed carbon Ceredigion, y microhinsawdd ac effeithiau lleol ar

Y Canlyniadau Posibl

Ceir posibilrwydd parhaus ar gyfer marwolaeth neu anafiadau o ganlyniad i ddiwyddiadau cysylltiedig â chlefyd coed ynn, gan gynnwys risgiau i swyddogaethau statudol neu ddarparu gwasanaethau, gyda phroblemau iechyd a diogelwch cynyddol oherwydd dirywiad coed ynn ar ffyrdd, parciau gwledig, ystadau tai, ysgolion, llwybrau beicio, llwybrau ceffylau a llwybrau troed. Cynnydd yn y gwariant o gostau uniongyrchol ac anuniongyrchol o ganlyniad i Glefyd Coed Ynn. Bydd allyriadau carbon o goed sy'n cwmpo/angen eu symud yn cael effaith ar darged carbon sero-net 2030 y Cyngor, a bydd angen paratoi rhaglen blannu sylweddol dros y degawd nesaf i wneud iawn am y coed ynn a gollwyd. Bydd yr ecosystemau a ddarperir gan goed ynn yn cael eu colli, e.e. ansawdd aer, lleihau llifogydd, cysgodi trefol, cynnydd mewn lefelau sŵn a cholli sgriniau gweledol gyfagos â'r priffyrdd, storio carbon, atafaelu carbon a chynefin ar gyfer bioamrywiaeth, a risgiau i

Tystiolaeth o'r

Mae clefyd coed ynn eisoes yn gyffredin ac yn weladwy ar draws y Sir. Mae canllaw cenedlaethol ar gyfer asesu coed sydd â'r clefyd, gan ddefnyddio system yn seiliedig ar y ganran o frigdwf byw, wedi cael ei sefydlu ac yn cael ei ddefnyddio i benderfynu pryd y mae angen gweithredu i roi sylw i'r risgiau sy'n codi yn sgil dirwyniad coed. Argymhellir y dylid gweithredu pan fydd oddeutu 50% o'r goron yn weddill. Oherwydd graddfa cwblhau arolwg ar draws yr holl goed sydd ym mherchnogaeth y Cyngor, mae dull blaenoriaethol o weithredu wedi cael ei ddatblygu i sicrhau bod yr ardaloedd risg uchel yn cael eu harolygu gyntaf. I gyflawni hyn mae dadansoddiad risg ansoddol wedi cael ei gwblhau sy'n ystyried y tebygolrwydd o gael anaf a difrifoldeb ar gyfer pob gwasanaeth yn yr awdurdod y nodwyd y bydd yn debygol o gael ei effeithio gan glefyd coed ynn. Rhoddwyd ystyriaeth i newidynnau megis y nifer amcangyfrifedig o goed ynn, y nifer amcangyfrifedig o ddefnyddwyr sy'n defnyddio'r gwasanaeth ac o ran cyflymder a gwelededd ar y priffyrdd. Mae Cynllun Gweithredu Clefyd Coed Ynn yn amcangyfrif y gallai'r cyfanswm cost i'r Cyngor ar gyfer rheoli'r risg o glefyd

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R020T04: Ymgymryd â chynllun gwaith â blaenoriaeth i docio/symud coed fel y bo angen	31 Maw 2024	★	●	★	★
R020T05: Ceisio cyllid gan Lywodraeth Cymru a chyfleoedd cyllid eraill i fynd i'r afael â'r risg a achosir gan	31 Maw 2024	●	■	■	■

Mae'r cynllun gwaith (Ysgolion) ar gyfer 2022 wedi'i gwblhau, ac mae cynllun gwaith (ysgolion) newydd ar gyfer coed 2023 sydd wedi dirywio yn y flwyddyn ddiwethaf ar fin digwydd a bydd yn digwydd dros wyliau'r haf a gwyliau hanner tymor yr Hydref. Mae'r cynllun coed ar ymyl y ffyrdd yn mynd rhagddo ac mae bellach yn seiliedig ar arolwg wedi'i ddiweddarau o'r holl ffyrdd a gynhaliwyd yn ystod haf 2022 a gyflawnwyd yn Ch1 2023. Arolygu ar gyfer y rhain a chynlluniau gwaith pellach ar gyfer coed ar ymyl y ffyrdd a choed ar dir y mae'r Cyngor yn berchen arno i gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i): Rhandiroedd, Mynwentydd, Parciau, Ysgolion, a mannau agored cyhoeddus eraill wedi cychwyn, a bydd unrhyw gynlluniau gwaith torri sydd eu hangen yn dilyn yn yr Hydref. Nid oes cyllid ar gael ar hyn o bryd i gynorthwyo gydag arolygu a/neu dorri coed, a bydd y sefyllfa hon yn cael ei monitro'n barhaus ar gyfer newid. Mae'n bosibl y bydd cyllid ar gael i gynorthwyo gyda'r elfen lliniaru ailblannu o'r prosiect clefyd coed ynn. Ceisir eglurhad gan Gyfoeth Naturiol Cymru/Llywodraeth Cymru ynghylch a yw cynlluniau grant posibl yn agored i awdurdodau lleol.

Risg Gorfforaethol R021 Ffosffadau

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Russell Hughes-Pickering

Disgrifiad

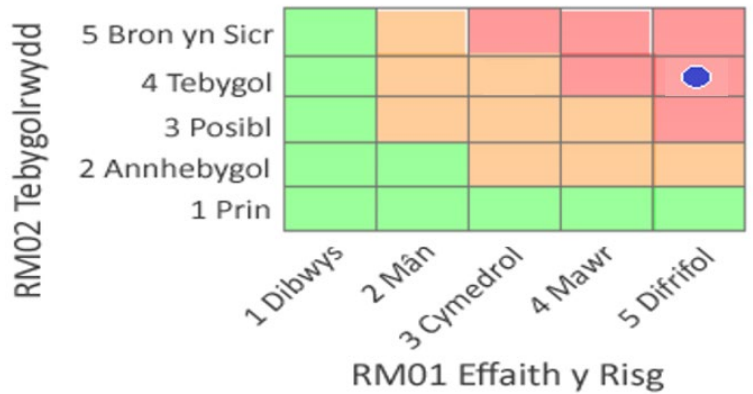
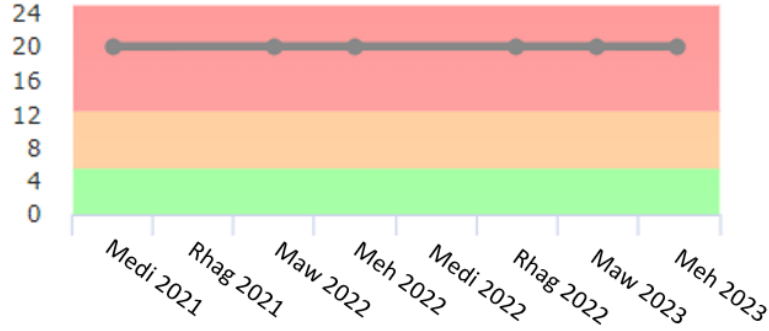
Ym mis Ionawr 2021 cyhoeddodd Cyfoeth Naturiol Cymru dystiolaeth o lefelau ffosffadau ar gyfer Ardaloedd Cadwraeth Arbennig afonol yng Nghymru (gan gynnwys Afon Teifi) ynghyd â chyfarwyddyd safbwynt cynllunio dros dro (wedi'i ddiweddarau Mai 2021).
Y Cyngor yw'r awdurdod cymwys fel y'i diffinnir yn y Rheoliadau Cynefinoedd ac mae'n ofynnol iddo roi sylw i'r cyngor wrth wneud penderfyniadau cynllunio ar gyfer datblygiadau ac o ran y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI). Mae effaith ffosffadau ar 50% o'r Ganolfan Gwasanaeth Trefol a 14% o'r Ganolfan Gwasanaeth Lleol a ddynodwyd yn y CDLI. Cyfanswm y tir a effeithir yng Ngheredigion yw 806 km² / 44.6% o'r sir. Gallai 14 o safleoedd tai a neilltuwyd ddarparu 572 o gartrefi ac o'r rhain disgwylir i 114 ohonynt fod yn rhai fforddiadwy. Mae problemau arwyddocaol o ran datblygu yn yr ardal hon. Disgwylir i'r ardal a effeithir gynyddu pan fydd gwybodaeth a chyfarwyddyd pellach yn cael eu rhyddhau mewn perthynas ag Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol.

Y Canlyniadau Posibl

Mae'n debygol iawn y bydd datblygu ar draws y Sir yn cael ei gyfyngu'n fawr hyd nes y gall mesurau gael eu rhoi ar waith i liniaru effeithiau maethynnau ar amgylcheddau afonol a morol. Gallai hyn gyfyngu ar allu'r Cyngor i ddarparu prif elfennau ei Strategaeth Gorfforaethol, y Strategaeth Economaidd, y Cynllun Datblygu Lleol, Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif a chyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol allweddol. Disgwylir i'r sefyllfa waethygu pan fydd data yn ymwneud ag asesiadau Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol yn cael eu rhyddhau yn 2022 a fydd â goblygiadau mawr ar gyfer gweddill y Sir.

Tystiolaeth o'r Risg

Mae monitro maethynnau gan Gyfoeth Naturiol Cymru wedi sefydlu nad yw 8 o'r 16 gorsaf fonitro ar Afon Teifi yn cwrrd â'u targedau a osodwyd gan y Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur. Felly, nid ydynt yn bodloni gofynion eu statws ffafriol cadwriaethol, ac o bosib yn difrodi'r ecosystemau bregus a oedd yn sail i'w dynodiad fel Ardal Cadwraeth Arbennig. Mae targedau o'r fath hefyd yn cael eu monitro ar gyfer maethynnau eraill yn Ardal Cadwraeth Arbennig Teifi a'r Ardaloedd Cadwraeth Arbennig morol ar hyd ein harfordir.

Camau Lliniaru	Erbyn Pryd	Me di	Rhag	Maw	Meh
R021T01: Sicrhau bod pob cais, cynllun a phrosiect yn cael ei sgrinio yn unol â chyfarwyddyd Cyfoeth Naturiol Cymru	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T02: Codi ymwybyddiaeth yn lleol ac yn genedlaethol a nodi ffyrdd i fireinio'r cyfarwyddyd	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T03: Gweithio ar lefel is-genedlaethol a chenedlaethol trwy'r gweithgorau i gael atebion	31 Maw 2024	★	★	★	★
R021T04: Ceisio atebion lleol, dysgu o arferion gorau mewn mannau eraill, defnyddio asedau sydd ym mherchnogaeth y Cyngor	30 Medi 2023	★	★	●	★
R021T07: Parhau i lobio am ddull 'Tîm Cymru' o weithredu gan gynnwys rhestr liniaru genedlaethol a data	31 Maw 2024	●	★	★	
R021T08: Ystyried atebion lleol megis Cyfleusterau Trin Preifat a gweithio gyda Dŵr Cymru	31 Maw 2024	●	★	★	

Sylwadau (e.e. cynnydd hyd)

Cynnydd hyd at ddiwedd Awst 2023: Cyflwynwyd cynnig llwyddiannus ar gyfer cyllid o Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU i benodi Swyddog Rheoli Maethynnau ac i osod monitorau ansawdd Dŵr ar hyd Afon Teifi. Mae'r astudiaeth ddichonoldeb gwlyptir wedi'i chwblhau ochr yn ochr â'r cyfrifiannell rhanbarthol a'r canllawiau lliniaru; mae 2 astudiaeth dichonoldeb gwlyptir ar y safle hyd at y cam cynllunio i gychwyn yn fuan. Mae estyniad wedi'i gytuno i alluogi'r prosiect Lleihau a Lliniaru Ffosffadau , ac mae ffermydd wedi'u recriwtio er mwyn gallu cwblhau gwaith lliniaru fel y cytunwyd yn y rhaglen. Mae rhestrau gwirio datblygwyr a chymorth o ran Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd yn cael eu paratoi ar hyn o bryd ac mae templed drafft Cynllun y Bwrdd Rheoli Maethynnau yn cael ei lunio. Mae gwaith Tîm Cymru yn mynd rhagddo gyda'r rhanbarth yn chwaraewr allweddol o ran dylanwadu ar gynllun gweithredu'r Prif Weinidog a'i roi ar waith.

Risg Gorfforaethol R022 Recriwtio a Chadw

Perchennog: Swyddog Arweiniol Corfforaethol Geraint Edwards

Disgrifiad

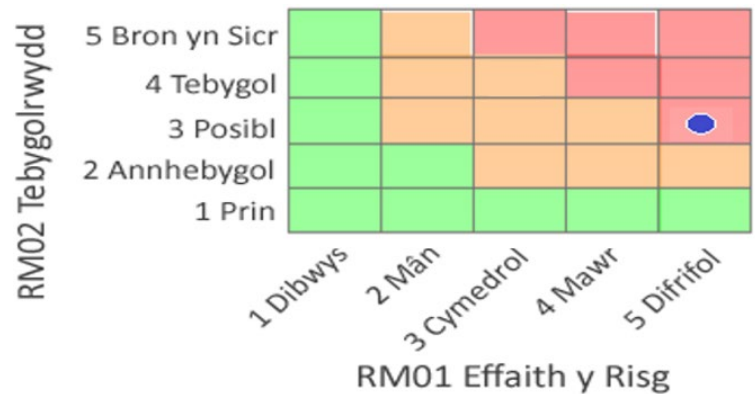
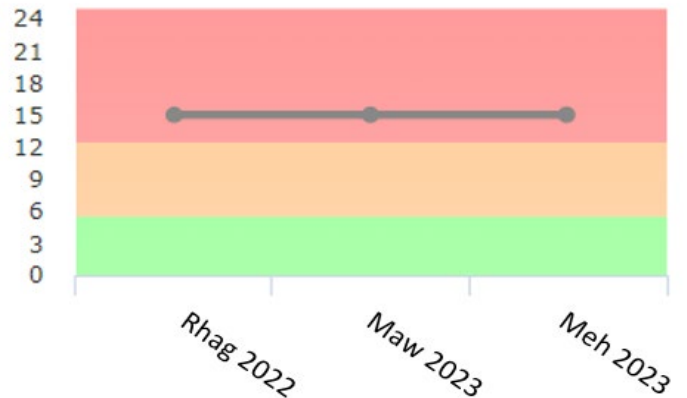
Bydd methu â recriwtio staff i rolau allweddol yn cael effaith ar y gallu i gynnal gwasanaethau diogel ac effeithiol a'r gofyniad i fodloni cyfrifoldebau statudol a deddfwriaethol.

Y Canlyniadau Posibl

Gall effaith methu â recriwtio mewn modd amserol arwain at anallu i fodloni dyletswyddau statudol neu ofynion deddfwriaethol; anallu i ddarparu gwasanaethau diogel ac effeithiol; neu ei gwneud yn heriol i wasanaethau ymateb i alwadau sy'n newid. Byddai hyn yn arwain at ymyrraeth gan reoleiddwyr a/neu gael eu rhoi mewn mesurau arbennig, gan greu pwysau ychwanegol sylweddol ar y gyllideb a niweidio enw da'r Cyngor, a fyddai'n effeithio ymhellach ar frand ein cyflogwr a'n gallu i recriwtio. Yn ogystal, gallai methu â recriwtio arwain at effaith negyddol ar weddill y gweithlu o ganlyniad i orfod rhannu'r llwyth gwaith ychwanegol.

Tystiolaeth o'r Risg

Marchnad lafur heriol a welir yn y nifer uchel hanesyddol o swyddi gwag ledled y DU, y gyfradd isaf o ddiweithdra ers 1974 a'r cynnydd yn nifer y bobl economaidd anweithgar. Methiant i recriwtio mewn nifer o rolau proffesiynol er gwaethaf sawl ymgyrch. Mwy o ddefnydd o staff asiantaeth i gyflawni rolau allweddol â chymwysterau proffesiynol, yn enwedig mewn gofal cymdeithasol ac uwch reolwyr.

Camau Lliniaru

	Erbyn Pryd	Medi	Rhag	Maw	Meh
R022T02: Ymgymryd â meincnod cyflogau holl awdurdodau lleol Cymru	31 Gorff 2023		●	●	●
R022T03: Adolygu'r ffurflen gais a'r broses	30 Meh 2023		●	★	★
R022T04: Ystyried cynllun prentisiaeth aml-lefel	30 Meh 2023		★	★	★
R022T05: Parhau i lobio dros raddfa gyflog Cymru gyfan ar gyfer gweithwyr cymdeithasol	30 Medi 2023		■	★	★

Sylwadau (e.e. Cynnydd Hyd Yma)

Mae drafft terfynol Cynllun Gweithlu 2023-2028 wedi'i gwblhau, bydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu a'r Cabinet yn Ch2. Mae gweithredu'r Cynllun yn allweddol i fynd i'r afael â heriau recriwtio a chadw gyda ffocws ar frandio cyflogwyr, y broses ymgeisio, llais y gweithiwr, uwchsgilio digidol, cynllunio ar gyfer olyniaeth, cynllun graddedigion a rhaglenni prentisiaeth.